



**Latvijas Organizāciju  
psihologu biedrība**

# **Pētījums par profesiju segregācijas cēloņiem un stereotipiem**

**Kvantitatīvais pētījums**

**Atskaite**

Rīga 2006

## Saturs

<b>Ievads</b>	<b>3</b>
Uzdevumi	3
Metode	3
Pētījuma respondenti	4
<b>Nozīmīgāko rezultātu kopsavilkums</b>	<b>9</b>
<b>Rezultāti</b>	<b>10</b>
Dzimumstereotipi par informācijas tehnoloģiju, mašīnbūvē un elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem	10
Informācijas tehnoloģiju jomā strādājošajiem piedēvētie dzimumstereotipi	11
Mašīnbūvē strādājošajiem piedēvētie dzimumstereotipi	14
Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošajiem piedēvētie dzimumstereotipi	16
Segregāciju prognozējošie iemesli	19
<b>Pielikums: pētījuma anketa</b>	<b>26</b>

# levads

## *Uzdevumi*

Kvantitatīvā pētījuma galvenie uzdevumi bija:

- Noskaidrot, kādi dzimumstereotipi tiek piedēvēti informācijas tehnoloģiju, mašīnbūvē un elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem un:
- Kā tie ir saistīti ar profesionālo segregāciju šajās nozarēs;
- Ar kādiem indivīdu “iekšējiem” procesiem (aizspriedumu tendenci) tie saistīti;
- Ar kādiem kultūras līmeņa (vērtību) mainīgajiem lielumiem saistīti.

## *Metode*

Stereotipu mērīšanai tika izmantoti četri stereotipu faktori (katrs faktors tika mērīts, izmantojot vairākus apgalvojumus, interviju anketu skat. pielikumā):

Kompetence (piemēram, „Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem ir raksturīga profesionalitāte?”)

Emocionālais siltums (piemēram, „Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem piemīt labsirdība?”)

Statuss (piemēram, „Kopumā ņemot, cik prestižs ir darbs, ko dara mašīnbūvē strādājošie vīrieši?”)

Konkurence (piemēram, „Tās iespējas, kas tiek dotas mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem, samazina tādu cilvēku, kā es, iespējas.”)

Šī stereotipu mērīšanas metode ir pēdējos gados kļuvusi par vienu no pasaulē bieži izmantotajām (Fiske et al., 2002). Pētījuma vajadzībām tā tika tulkota latviski. Metode mēra četras stereotipu dimensijas jeb augstākminētos faktoros. Katrs faktors tiek mērīts ar vairāku jautājumu palīdzību. Metodes psihometriskā uzbūve paredz, ka katram respondentam tiek izrēķināti jauni mainīgie lielumi, tas ir, aritmētiskie vidējie katram stereotipu faktoram. Tāpēc atskaitē nav analizētas atbildes uz katru no stereotipu jautājumiem. Tā vietā rezultātu daļā aprakstīti šie jaunizveidotie mainīgie, katrs no tiem atbilst vienam stereotipu faktoram.

Tāpat aptaujā tika uzdoti jautājumi par pārliecībām, kas saistītas ar profesionālo segregāciju:

- Vai darbs mašīnbūvē ir vairāk vīrišķīgs vai sievišķīgs?
- Vai darbs informācijas tehnoloģiju jomā ir vairāk vīrišķīgs vai sievišķīgs?
- Vai darbs elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir vairāk vīrišķīgs vai sievišķīgs?

Un:

- Cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt mašīnbūvē?
- Cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt darbu informācijas tehnoloģiju jomā?
- Cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt darbu elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā?

Tika mērīti arī respondentu kopējie sociālie aizspriedumi: respondentus lūdza novērtēt, cik pieņemamas viņiem šķiet etniski jauktas ģimenes, viendzimuma laulības un netradicionālās reliģijas.

Tāpat tika mērītas cilvēku vērtības, konkrēti, viņu individuālisma / kolektīvisma pakāpe. Piemēram, individuālisma vērtības tika mērītas ar tādu apgalvojumu, kā „Man patīk strādāt situācijās, kurās ir jāsacenšas ar citiem” vai „Es bieži rīkojos tā, kā pats uzskatu par pareizu” palīdzību. Savukārt kolektīvisma vērtības tika mērītas izmantojot tādu apgalvojumu kā „Mana laime ļoti lielā mērā ir atkarīga no apkārtējo laimes” vai „Es parasti atsakos no savām interesēm grupas labā”.

Izmantotā datu vākšanas metode bija tiešās intervijas.

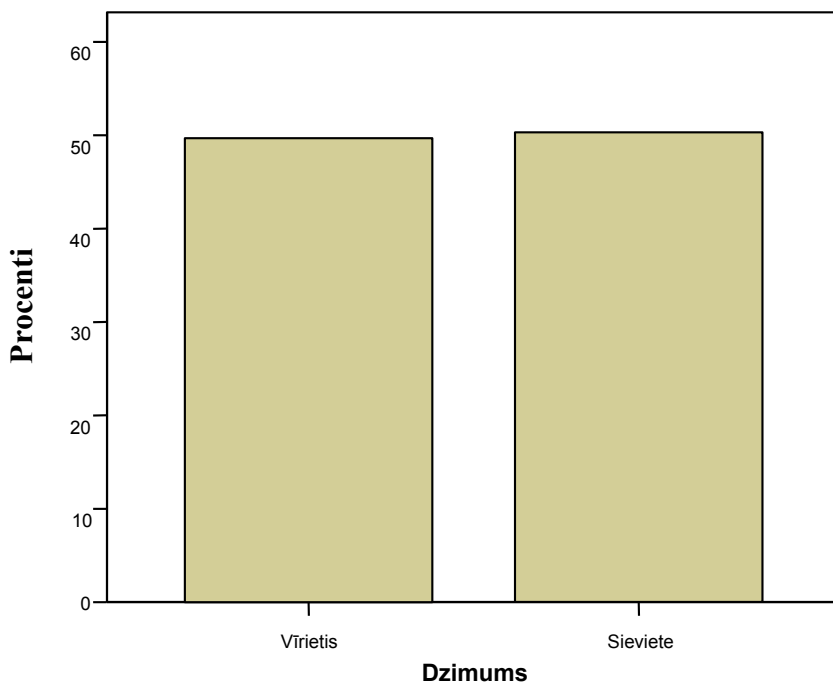
Pētījuma datu ievākšanas laiks – 2006. gada janvāris-februāris

### ***Pētījuma respondenti***

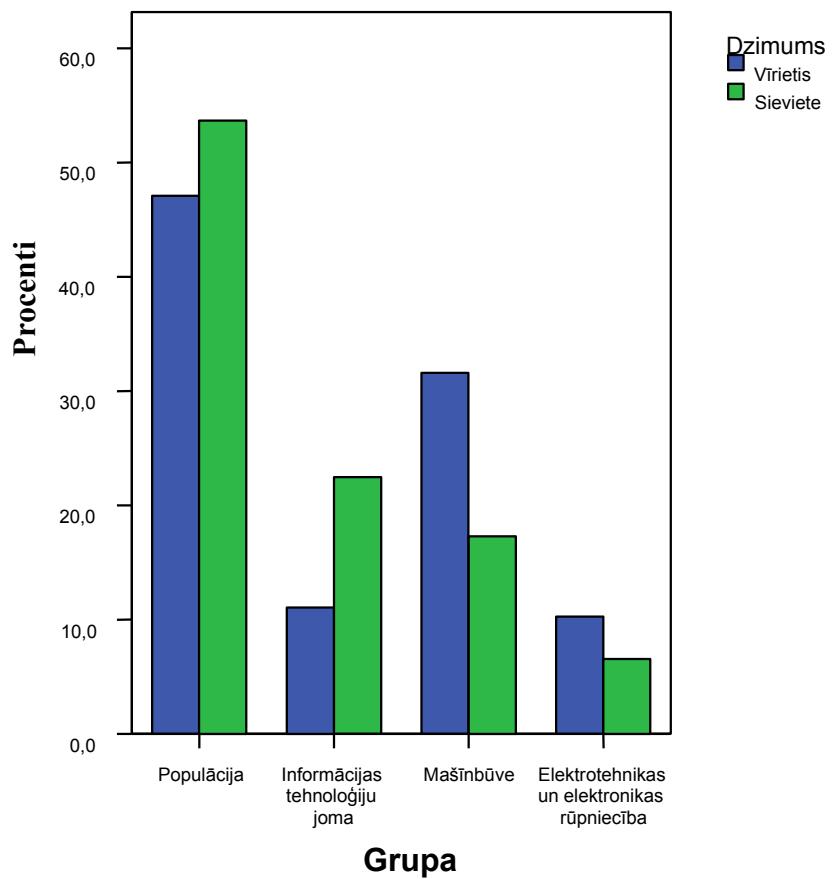
Pētījumā tika intervēti 1000 respondenti. No tiem 500 Latvijas iedzīvotāji, strādājošie vecumā no 18 – 62 gadiem (vispārīgā populācija), un 500 – Latvijas mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecībā, Latvijas elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā un Latvijas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozarēs strādājošie.

Precīzāki izlases raksturlielumi apkopoti sekojošajos grafikos (procentos no kopējās izlases – 1000 cilvēkiem).

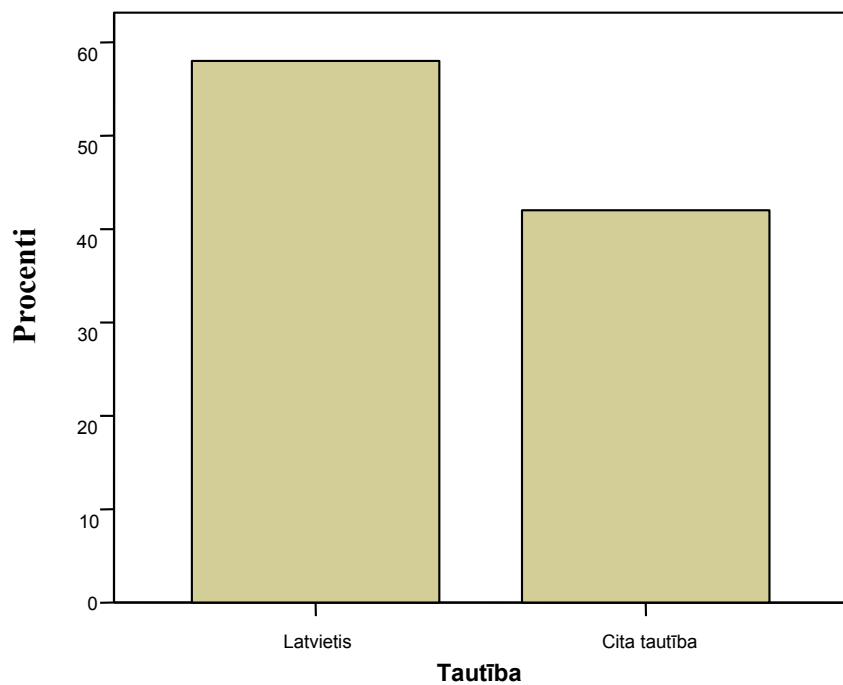
1. tabula. Pētījuma respondentu sadalījums grupās (N = 1000).



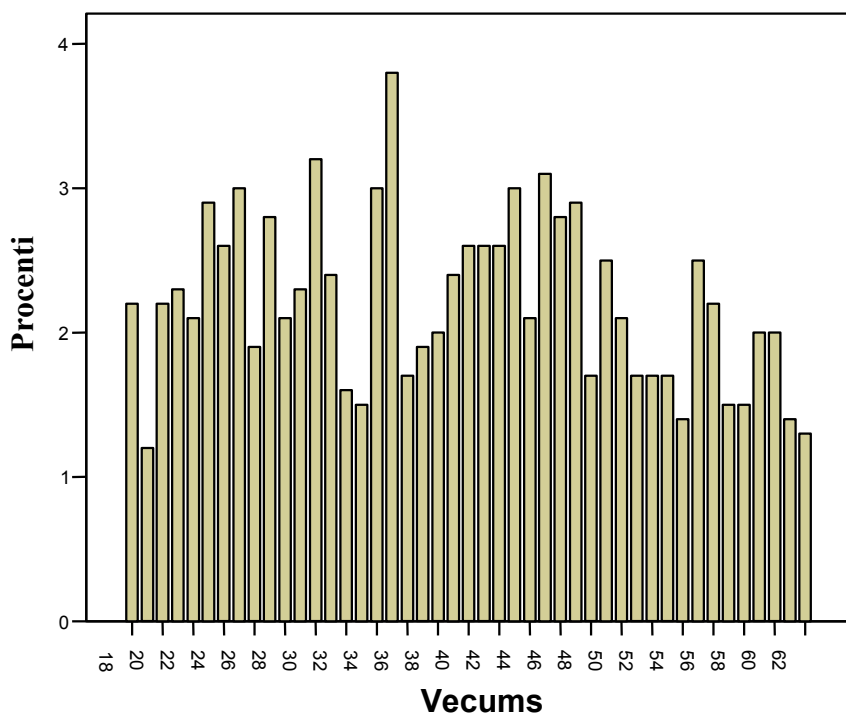
2. tabula. Pētījuma respondentu sadalījums pēc dzimuma (N = 100).



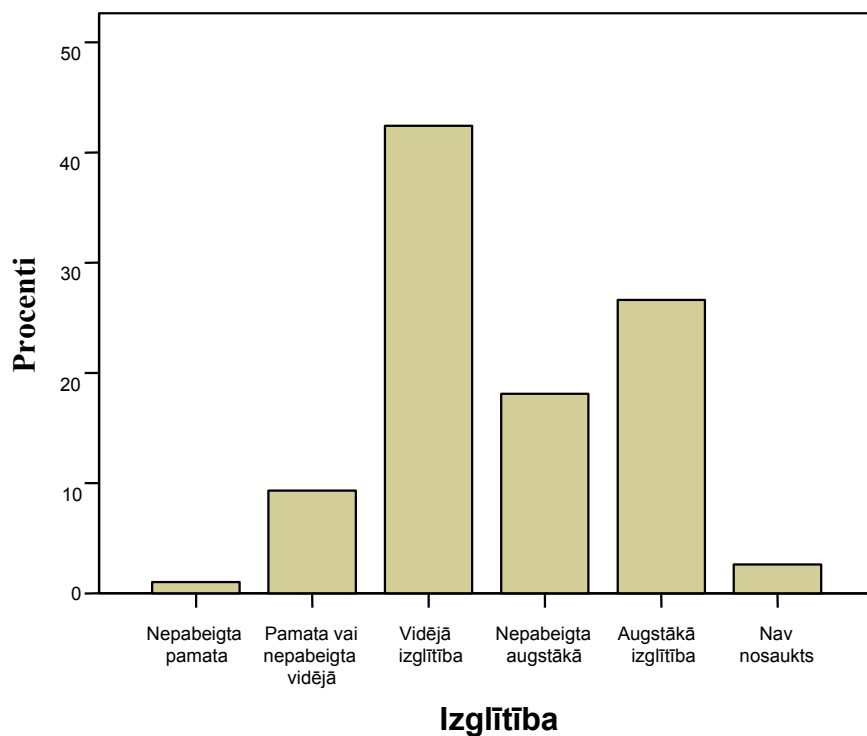
3. tabula. Pētījuma dalībnieku sadalījums pēc dzimuma pa nozarēm / grupām (N = 1000).



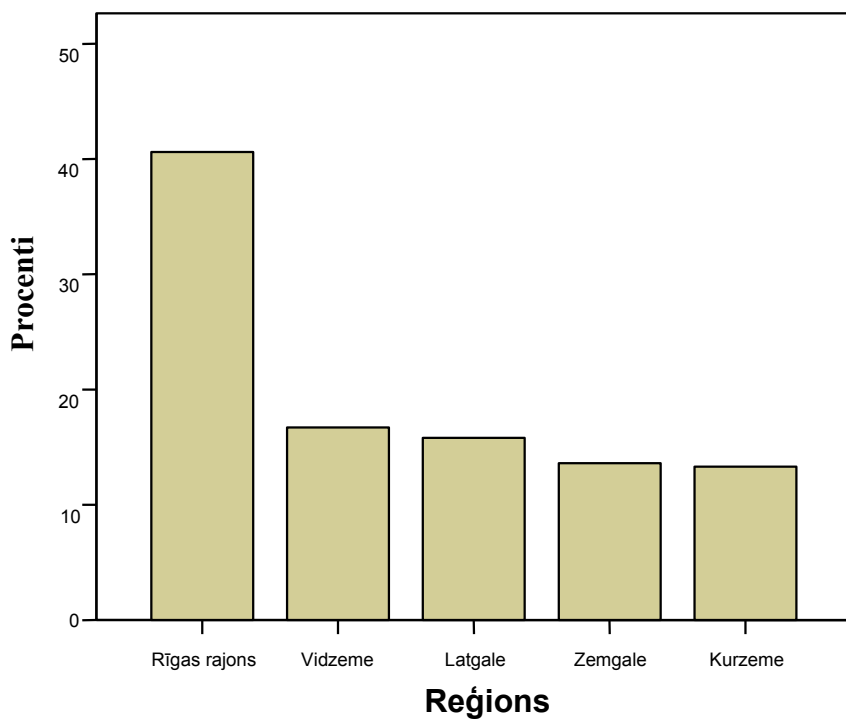
4. tabula. Pētījuma dalībnieku sadalījums pa tautībām (N = 1000).



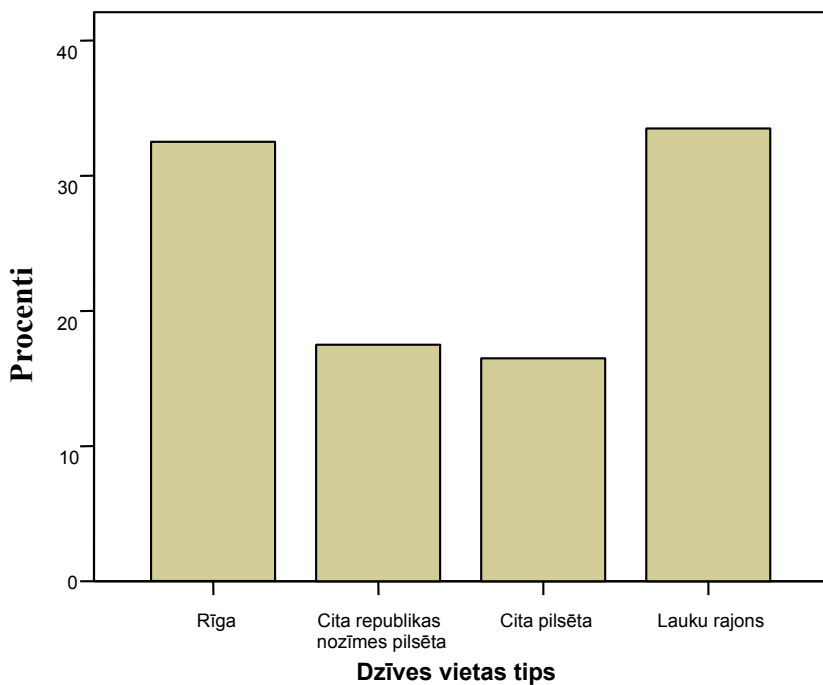
5. tabula. Pētījuma dalībnieku sadalījums pa vecumu grupām (N = 1000).



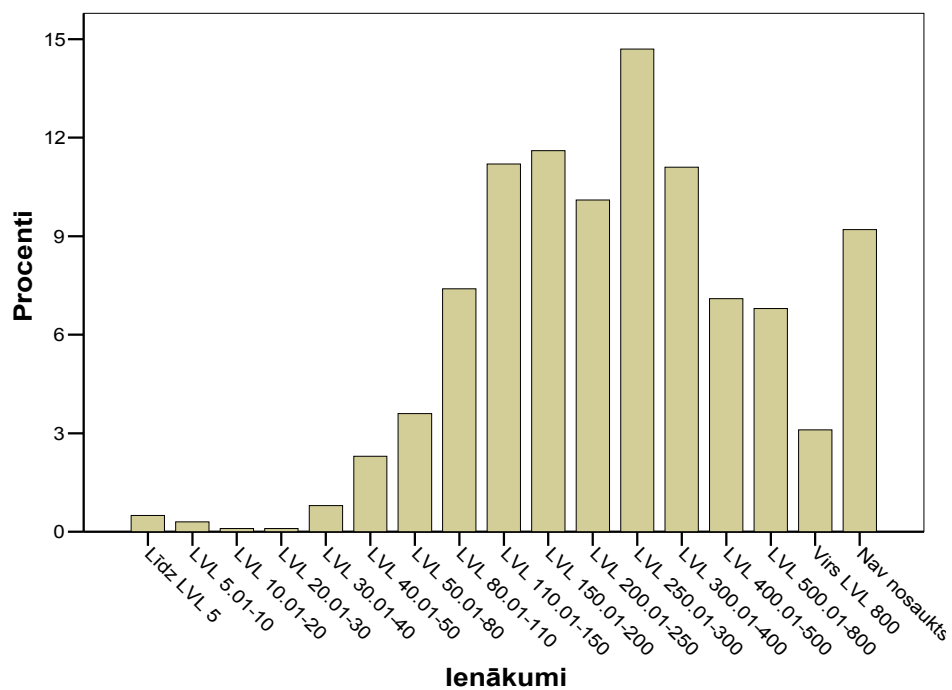
6. tabula. Pētījuma dalībnieku sadalījums pēc izglītības (N = 1000).



7. tabula. Pētījuma dalībnieku sadalījums pēc dzīvesvietas reģiona (N = 1000).



8. tabula. Pētījuma dalībnieku sadalījums pēc dzīvesvietas tipa (N = 1000).



9. tabula. Pētījuma dalībnieku sadalījums pēc ienākumu līmeņa (N = 1000).



## Nozīmīgāko rezultātu kopsavilkums

Vislielākā mērā dzimumatšķirības tika novērotas kompetences stereotipu dimensijā (piemēram, „Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošām sievietēm ir raksturīga profesionalitāte?”). Tas ir, sievietes, kuras pašas strādā vienā no trijām ražošanas sfērām, tipiski savu kompetenci novērtē zemāk kā vīriešu. Bez tam, arī vīrieši sievietes kompetenci parasti novērtē zemāk.

Statusa stereotipu dimensijas mērījumi parādīja, ka informācijas tehnoloģiju jomas strādājošās sievietes uzskata, ka IT jomas vīriešiem ir augstāks statuss, nekā vīrieši paši piedēvē sev. Savukārt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošajiem vīriešiem piemīt tendence piedēvēt zemāku statusu šajā sfērā strādājošām sievietēm. Visaugstākais statuss kopumā tika piedēvēts informāciju tehnoloģijā strādājošajiem. Vērtējot mašīnbūves darbinieku statusu, pastāv visai vienprātīga tendence šajā sfērā strādājošajiem vīriešiem piedēvēt augstāku statusu, nekā sievietēm.

Runājot par konkurences dimensiju (tas ir, priekšstatu par to, cik lielā mērā nākas sacensties, konkurēt ar noteiktas sociālās grupas pārstāvjiem), rezultāti norāda uz to, ka sievietes, kuras pašas strādā kādā no trijām darbības jomām, lielākā mērā uztver vīriešus kā savus konkurentus, nekā vīrieši citus vīriešus. Turpretim attiecībā uz sievietēm, apdraudējums tiek uztverts vienādā mērā neatkarīgi no dzimuma, tas ir, sievietes tiek uztvertas kā sāncensēs gan no to sieviešu puses, gan vīriešu puses, kuri strādā attiecīgajā sfērā. Svarīgi piebilst, ka konkurence vispār tiek uztverta kā reāli maz izteikta, rezultātu aritmētiskie vidējie visos gadījumos ir zem mērījumu skalas viduspunkta.

Emocionālā siltuma dimensija. Informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīrieši sev piedēvēja vairāk emocionālā siltuma, nekā sievietes viņiem. Turpretim mašīnbūvē un elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošās sievietes sevi uzskatīja par emocionāli siltākām, nekā vīrieši viņas. Sabiedrība kopumā visu triju darbības sfēru pārstāvjiem piedēvē vienādi izteiktu emocionālā siltuma pakāpi, neatkarīgi no dzimuma.

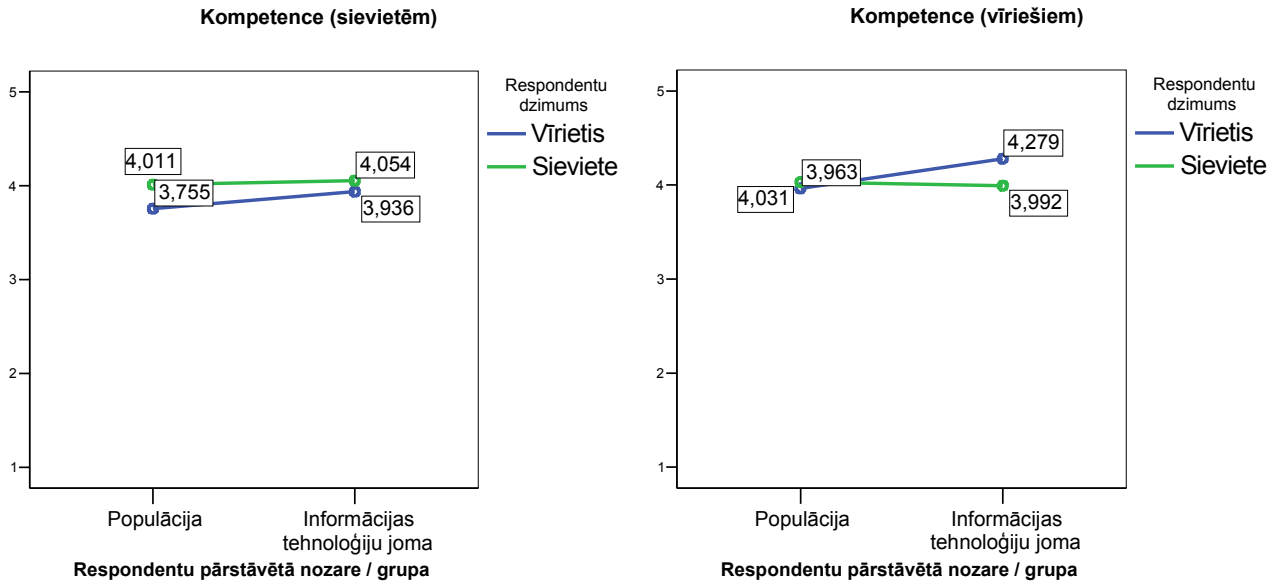
Kopumā profesionālo segregāciju informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozarē, mašīnbūvē un elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā var prognozēt:

- Priekšstati par sievieti kā autovadītāju vai datorlietotāju (jo lielākā mērā uzskata, ka nepastāv atšķirības starp dzimumiem, jo mazāk izteikti aizspriedumi, jo mazāk izteiktas profesionālās segregācijas tendences);
- Individuālisma / kolektīvisma vērtības (profesionālās segregācijas tendenci mazina augstāks individuālisma un zemāks kolektīvisma līmenis);
- Cilvēku kopējie sociālie aizspriedumi (jo mazākā mērā piemīt aizspriedumi, jo mazāk izteikta segregācijas tendence);
- Ieņākumu līmenis (jo lielāki ieņākumi, jo vairāk izteikti profesionālie aizspriedumi);
- Etniskā piederība (latviešiem vairāk izteikti profesionālie aizspriedumi).

## **Rezultāti**

***Dzimumstereotipi par informācijas tehnoloģiju, mašīnbūvē un elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem***

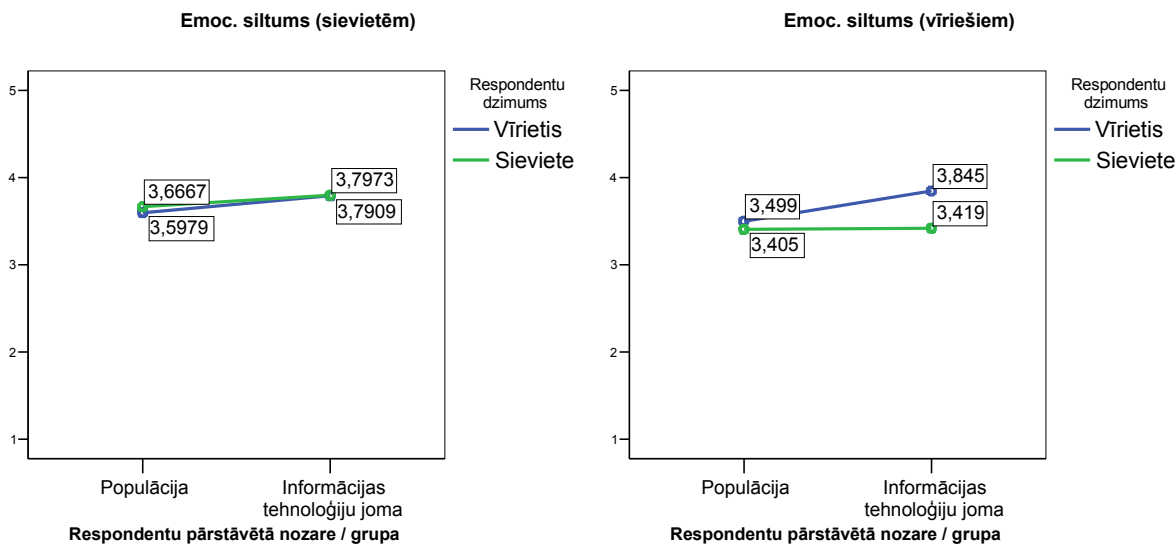
## Informācijas tehnoloģiju jomā strādājošajiem piedēvētie dzimumstereotipi



10. attēls. Informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētā kompetence (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no respondenta pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

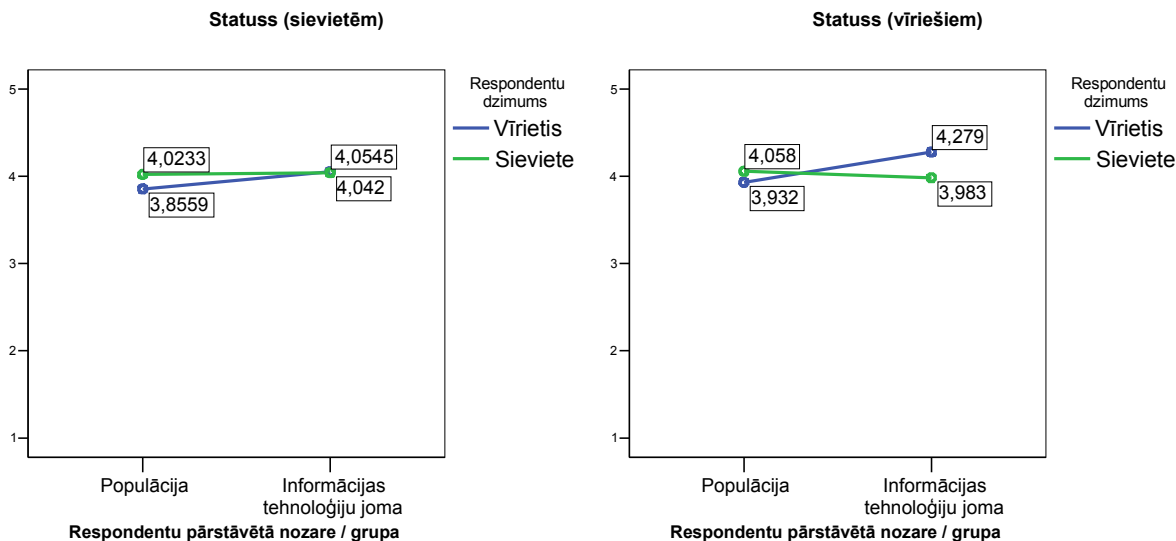
Kā redzams 10. attēlā, gan sabiedrību pārstāvošās sievietes kopumā, gan informācijas tehnoloģiju (IT) jomā strādājošās sievietes, piedēvē IT jomā strādājošām sievietēm augstu kompetences līmeni (krietni virs skalas viduspunkta, kas ir 2,5). Sieviešu vērtējumā vīriešu kompetence ir identiska sieviešu kompetencei. Atšķirības novērojamas<sup>1</sup> vīriešu viedokļos: sabiedrības vīriešu vērtējums par IT strādājošo sieviešu kompetenci ir zemāks par sabiedrības sieviešu viedokli, un arī IT jomā strādājošie vīrieši sevi kompetences ziņā vērtē augstāk nekā sievietes.

<sup>1</sup> Šeit un turpmāk atskaitē „atšķirības” nozīmē to, ka, izmantojot atbilstošu atšķirību pārbaudes testu, statistiski nozīmīgas atšķirības ir lielākas par 5% kļūdu.



11. attēls. Informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētais emocionālais siltums (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

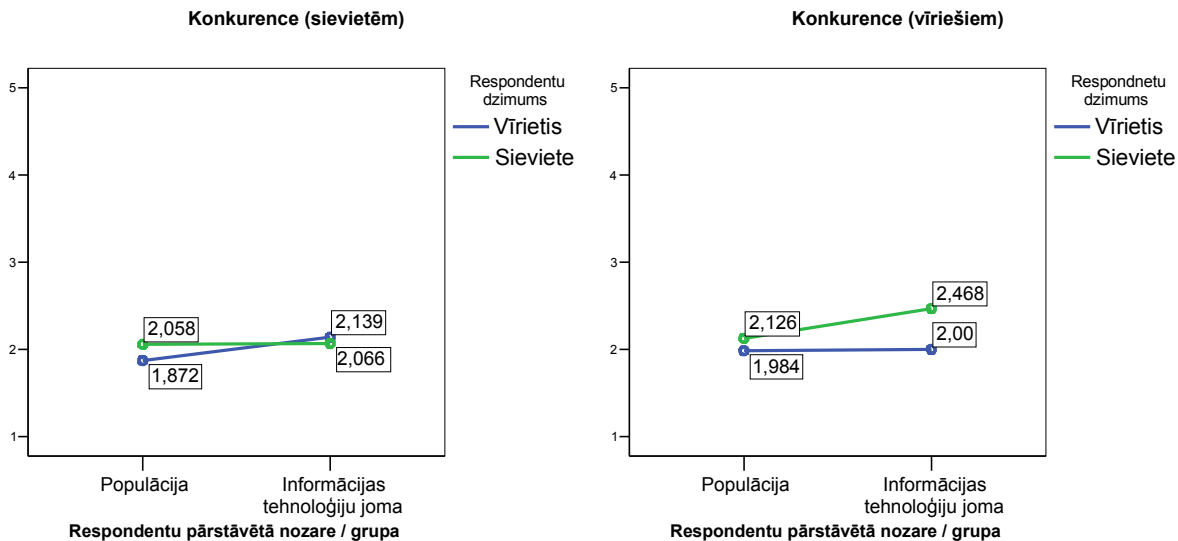
Arī emocionālā siltuma stereotipu dimensijas mērījumi paver līdzīgu ainu kā kompetences gadījumā. Sieviešu (neatkarīgi no tā, vai pašas strādā IT jomā) vērtējums par IT jomā strādājošajām sievietēm praktiski neatšķiras, tāpat arī sieviešu viedoklis par vīriešiem nav atšķirīgs no viedokļa par sievietēm. Atšķirības novērojamas IT jomā strādājošo vīriešu viedoklī par sevi – viņi sev piedēvē vairāk izteiktu emocionālo siltumu, nekā sievietes piedēvē sev. Sabiedrībā kopumā, neatkarīgi no respondentu dzimuma, vērtē IT jomā strādājošos kā emocionāli siltus, ar nelielu tendenci vērtēt sievietes kā emocionāli siltākas.



12. attēls. Informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētais statuss (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

Analizējot piedēvēto statusu, aina ir faktiski identiska kā piedēvētā emocionālā siltuma gadījumā. Sieviešu (neatkarīgi no tā, vai pašas strādā IT jomā) secinājumi par IT jomā strādājošajām sievietēm ir ļoti līdzīgi, tāpat arī sieviešu viedoklis par vīriešiem nav atšķirīgs no

viedokļa par sievietēm. Atšķirības novērojamas IT jomā strādājošo vīriešu uzskatos par sevi – viņi sev piedēvē augstāku statusu, nekā sievietes piedēvē sev.



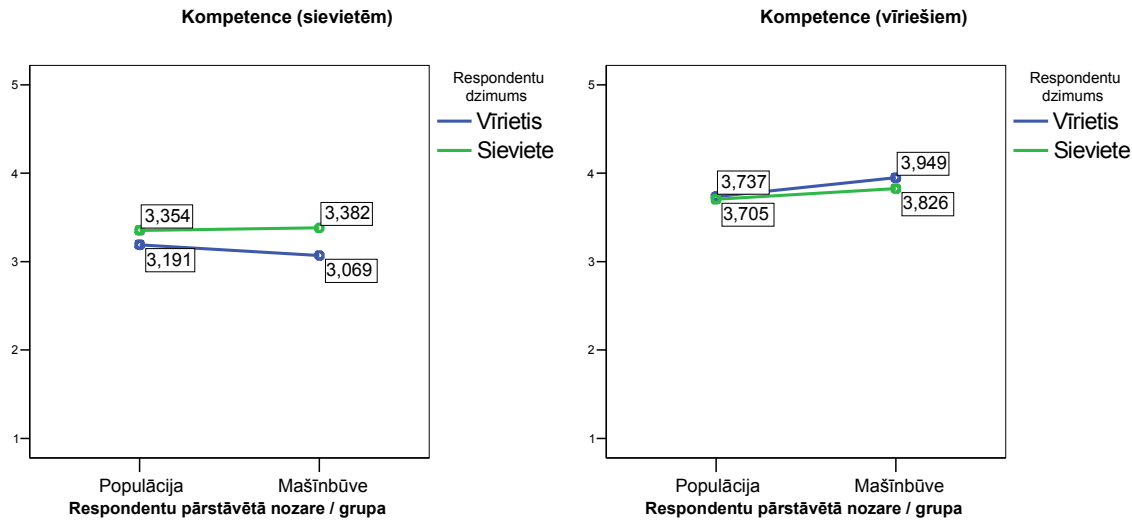
13. attēls. Informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētā konkurencē (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

Svarīgākais rezultāts, kas tika iegūts, mērot piedēvēto konkurenci IT jomā strādājošiem, bija IT jomā strādājošo sieviešu uzskats, ka IT jomā strādājošie vīrieši viņām ir spēcīgi konkurenti, turpretim IT jomā strādājošie vīrieši mazākā mērā uztvēra sievietes kā konkurentes. Svarīgi arī minēt, ka uztvertais absolūtais konkurences līmenis nevienā gadījumā, runājot par IT jomā strādājošajiem, nebija augsts.

Sabiedrība kopumā neuzskata ne IT jomā strādājošās sievietes, ne vīriešus par saviem konkurentiem, tas ir, konkurences stereotipu dimensijas izteiktības vērtējums ir zem skalas viduspunkta. Arī paši IT jomā nodarbinātie vīrieši ir līdzīgās domās gan par citiem IT jomas darbiniekiem neatkarīgi no dzimuma. Taču atšķirīgs viedoklis ir IT sfērā strādājošajām sievietēm par IT nodarbinātajiem vīriešiem – sievietes uzskata vīriešus par saviem konkurentiem lielākā mērā, nekā sievietes citas sievietes vai vīrieši sievietes.

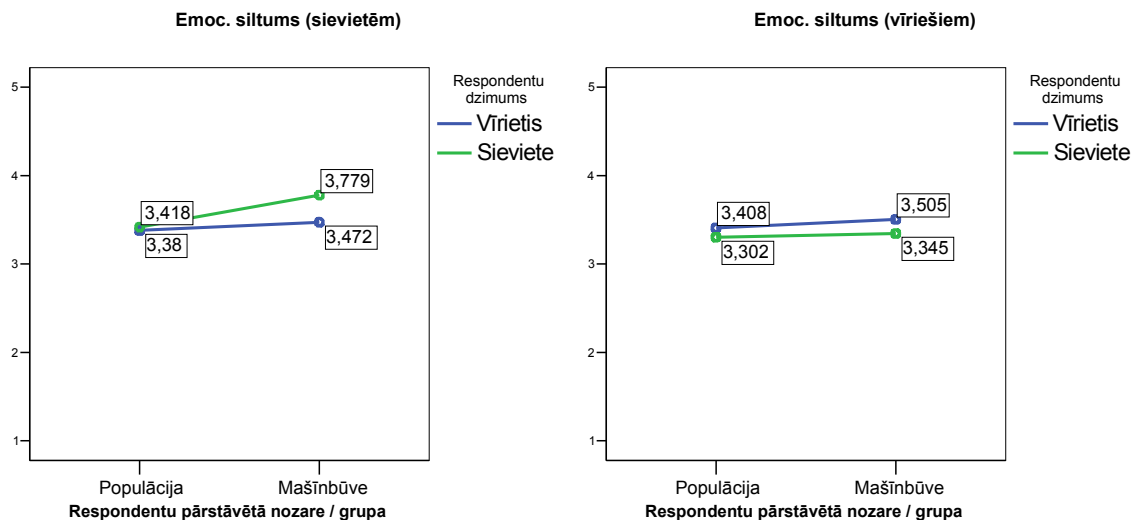
Kopumā sabiedrības acīs IT jomas darbinieki tiek vērtēti kā kompetenti (populāciju pārstāvošā sieviešu respondentu daļa uzskata IT nodarbinātās sievietes par nedaudz kompetentākām, nekā populāciju pārstāvošie respondenti vīrieši), emocionāli siltus (abu dzimumu IT darbinieki) ar augstu statusu (abu dzimumu IT darbinieki). Bez tam, abu dzimumu IT darbinieki netiek uztverti kā konkurenti. IT strādājošie vīrieši sev piedēvē augstāku kompetenci un statusu, lielāku emocionālo siltumu salīdzinājumā ar nozarē strādājošām sievietēm un populāciju. IT jomā strādājošo sieviešu viedoklis kopumā ir ļoti līdzīgs sabiedrības viedoklim, vienīgi viņas uztver IT nodarbinātos vīriešus kā konkurentus lielākā mērā, nekā IT jomā strādājošie vīrieši citus vīriešus.

## Mašīnbūvē strādājošajiem piedēvētie dzimumstereotipi



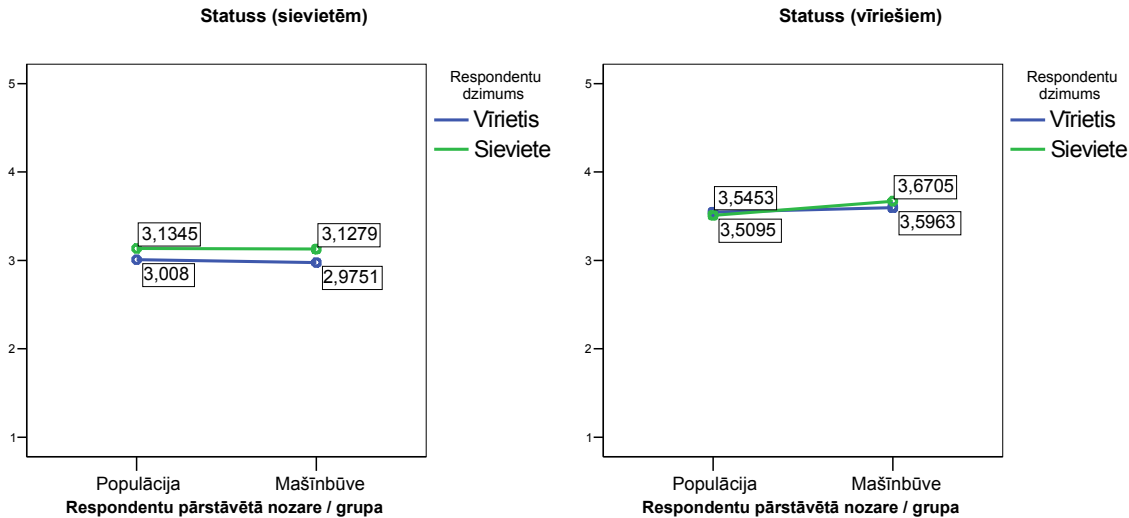
14. attēls. Mašīnbūvē strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētā kompetence (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

Par mašīnbūvē strādājošajiem vīriešiem viedoklis ir visai homogēns neatkarīgi no respondenta dzimuma un tā, vai respondents pārstāv vispārējo Latvijas populāciju vai mašīnbūves darbiniekus. Visos gadījumos vīrieši tiek uzskatīti par relatīvi kompetentiem (vidējās atbildes atrodas būtiski virs skalas viduspunkta) Atšķirības ir novērojamas viedokļos par sievietēm, kas strādā mašīnbūvē. Pirmkārt, vīrieši kopumā viņas vērtē kā mazāk kompetentas. Otrkārt, mašīnbūvē strādājošie vīrieši savos secinājumos par mašīnbūvē strādājošo sieviešu kompetenci ir negatīvāki, nekā mašīnbūvē nodarbinātās sievietes pašas.



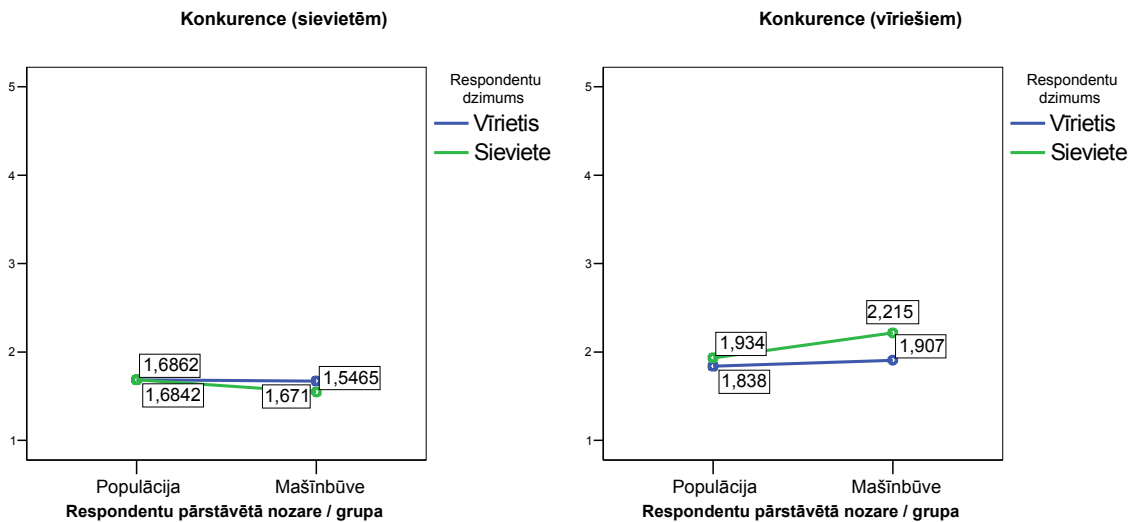
15. attēls. Mašīnbūvē strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētais emocionālais siltums (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

Vērtējot mašīnbūvē strādājošos vīriešus pēc tā, cik lielā mērā viņiem piemīt emocionālais siltums, respondentu dzimumam un pārstāvētajai sociālajai grupai ir nebūtiska ietekme. Savukārt mašīnbūvē nodarbināto sieviešu vērtējumos vērojamas atšķirības starp mašīnbūvē nodarbinātajiem – sievietes par sevi domā pozitīvāk, nekā vīrieši par viņām.



16. attēls. Mašīnbūvē strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētais statuss (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

Kopumā, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem tiek piedēvēts augstāks statuss nekā mašīnbūvē strādājošām sievietēm, un vērtējums nav atkarīgs no respondenta dzimuma vai sociālās grupas.



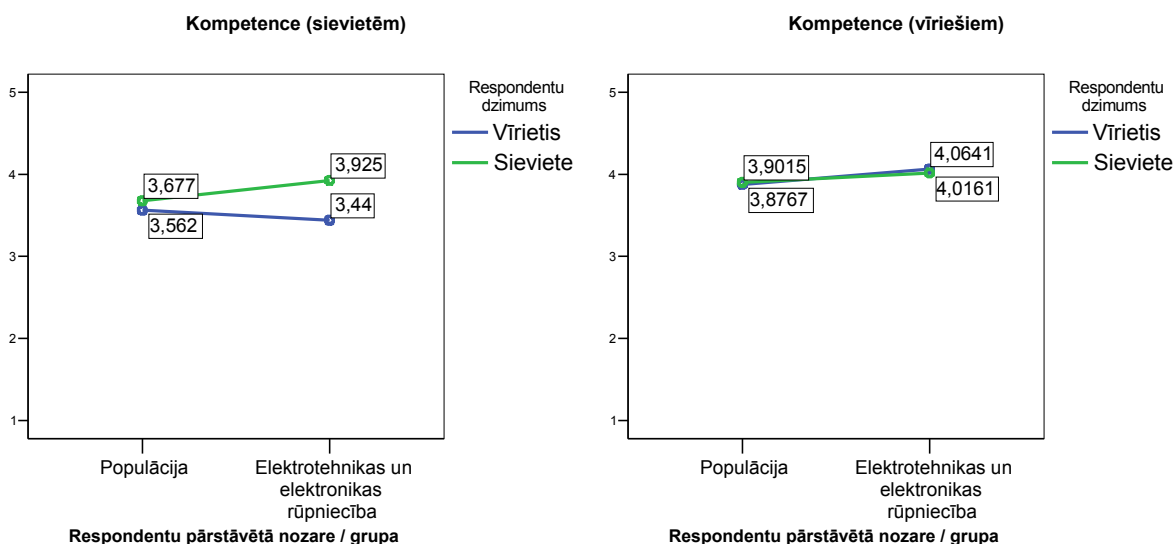
17. attēls. Mašīnbūvē strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētā konkurence (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

Svarīgākais rezultāts, kas tika iegūts, mērot piedēvēto konkurenci mašīnbūvē strādājošiem, bija mašīnbūvē strādājošo sieviešu uzskats par to, ka mašīnbūvē strādājošie vīrieši viņām ir konkurenti, turpretim mašīnbūvē strādājošie vīrieši mazākā mērā uztvēra sievietes kā konkurentes. Svarīgi arī piebilst, ka uztvertais absolūtais konkurences līmenis nevienā gadījumā, runājot par mašīnbūvē strādājošajiem, nebija augsts.

Kopumā, sabiedrības acīs mašīnbūvē strādājošie tiek uzskatīti par visai kompetentiem, vīrieši mazliet kompetentāki nekā sievietes, ar relatīvi augstu statusu (vidējais vērtējums virs skalas viduspunkta), abās dimensijās vīriešiem tiek piedēvēts mazliet vairāk šo pozitīvo īpašību.

Konkurences ziņā sabiedrību pārstāvošo respondentu viedoklis ir, ka mašīnbūvē strādājošie nekonzfliktē ar viņu interesēm. Mašīnbūvē nodarbināto vīriešu viedoklis ir kopumā ļoti tuvs visas sabiedrības viedoklim, izņemot, viņi piedēvē mašīnbūvē strādājošajām sievietēm zemāku kompetences līmeni, salīdzinājumā ar populācijas un sieviešu pašu viedokli. Savukārt mašīnbūvē nodarbinātās sievietes uzskata, ka mašīnbūvē strādājošie vīrieši ir lielāki konkurenti, nekā vīrieši paši par sevi domā. Sievietes, kuras strādā mašīnbūvē, arī uzskata, ka viņām piemīt vairāk izteikts emocionālais siltums, nekā citi viņām piedēvē.

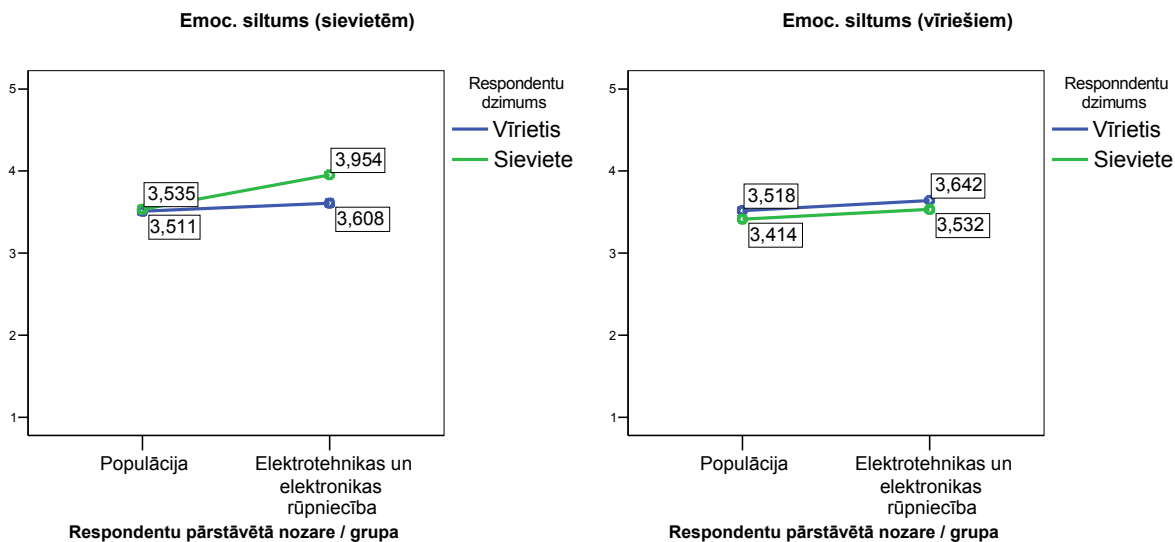
## Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošajiem piedēvētie dzimumstereotipi



18. attēls. Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētā kompetence (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

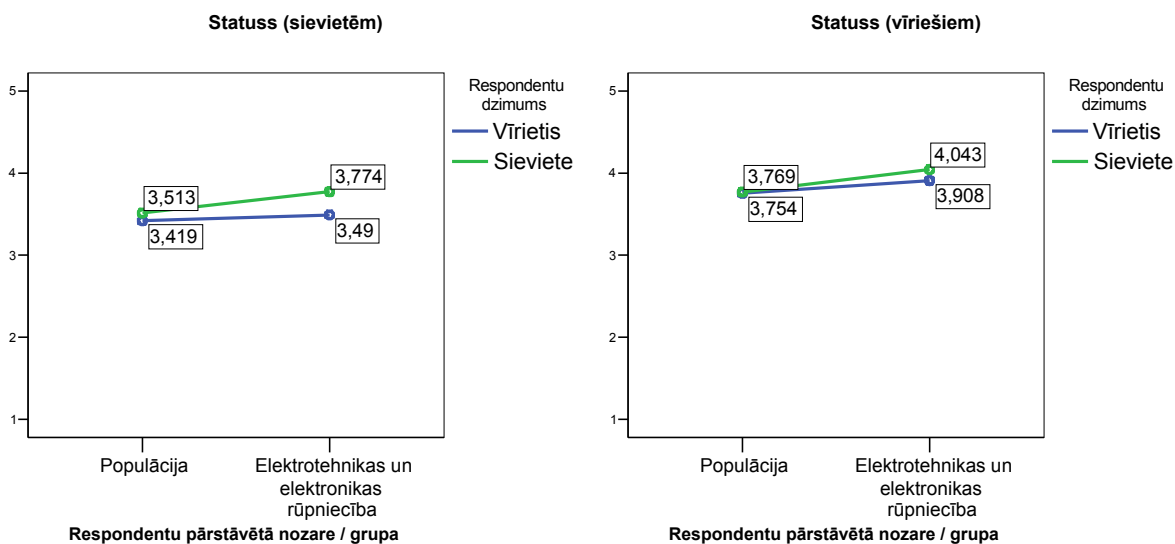
Kā redzams 18. attēlā, tad sieviešu, kuras pašas strādā elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā, viedoklis par elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošo sieviešu un vīriešu kompetenci ir faktiski identisks. Populācijai kopumā ir atšķirīgs viedoklis, ja salīdzinām to ar elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības pārstāvju vērtējumiem. Šajā rūpniecībā strādājošo vīriešu viedoklis par sieviešu kompetenci ir negatīvāks par populācijas kopējo viedokli, turpretī elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā nodarbināto sieviešu viedoklis par savu kompetenci ir pozitīvāks gan salīdzinājumā ar populācijas kopējo viedokli, gan ar šajā rūpniecības nozarē strādājošo vīriešu viedokli par sevi.





19. attēls. Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētais emocionālais siltums (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

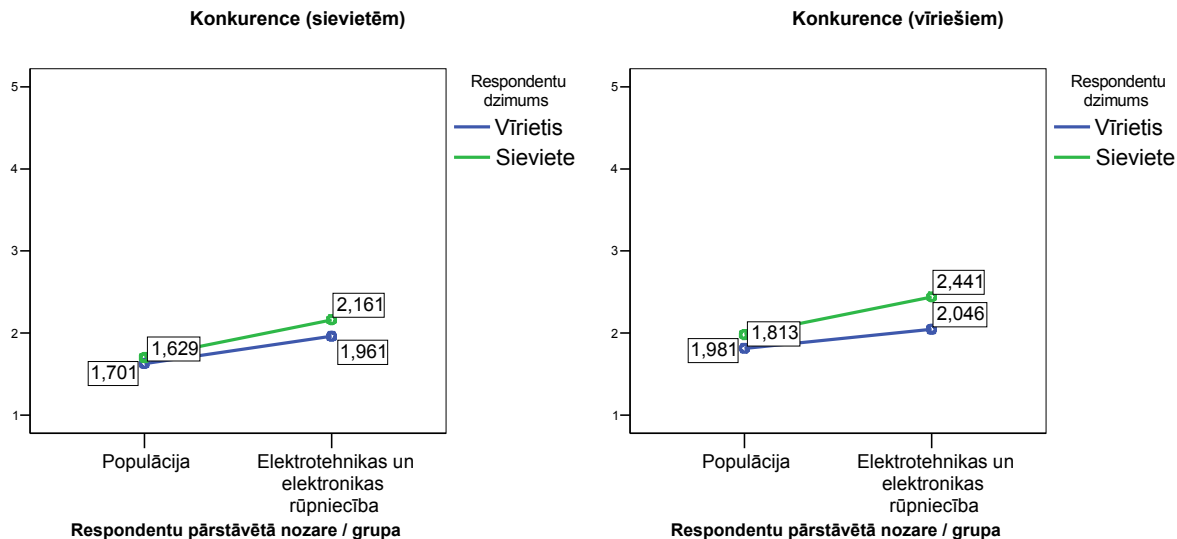
Svarīgākais, ko var secināt no 19. attēla – kopumā nav novērojamas krāsas atšķirības viedokļos par elektronikas un elektrotehnikas rūpniecības strādājošiem piemītošo emocionālo siltumu atkarībā no dzimuma. Vienīgi elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā nodarbināto sieviešu viedoklis par viņām piemītošo emocionālo siltumu ir pozitīvāks gan salīdzinājumā ar populācijas kopējo viedokli, gan ar šajā rūpniecības sfērā strādājošo vīriešu viedokli par sevi.



20. attēls. Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētais statuss (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

Kā redzams 20. attēlā, sieviešu, kuras pašas strādā elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā, viedoklis par elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošo sieviešu un vīriešu statusu ir faktiski identisks. Arī šajā gadījumā populācijai kopumā ir atšķirīgs viedoklis, ja salīdzinām to ar elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības pārstāvju pārliecībām. Šajā rūpniecībā strādājošo

vīriešu viedoklis par nozarē strādājošajām sievietēm piedēvēto statusu faktiski sakrīt ar populācijas kopējo viedokli, turpretī elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā nodarbināto sieviešu viedoklis par savu statusu ir pozitīvāks gan salīdzinājumā ar populācijas kopējo viedokli, gan ar šajā nozarē strādājošo vīriešu vērtējumu.

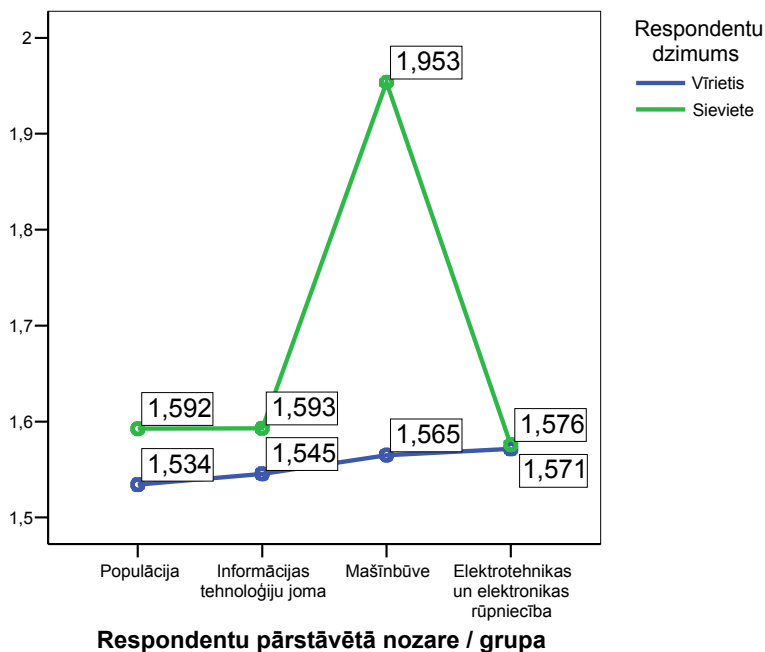


21. attēls. Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm un vīriešiem piedēvētā konkurence (atbilžu aritmētiskie vidējie) atkarībā no pārstāvētās sociālās grupas un dzimuma.

Sabiedrība, neatkarīgi no dzimuma, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošos vīriešus uztver kā mazliet lielākus konkurentus, lai gan kopumā konkurences dimensijas rezultāti ir zem skalas viduspunkta. Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošās sievietes tiek uztvertas kā konkurentes vienlīdz lielā mērā gan no šajā rūpniecībā strādājošo vīriešu, gan sieviešu puses. Turpretī vīrieši, kas strādā minētajā rūpniecībā, tiek uztverti kā lielāki konkurenti no sieviešu puses. Nozarē strādājošie vīrieši citus vīriešus uztver par tikpat lieliem konkurentiem kā sievietes. Svarīgi piebilst, ka vidējie konkurences vērtējumu rezultāti nepārsniedz skalas viduspunktu.

## ***Segregāciju prognozējošie iemesli***

Lai noskaidrotu, kādi mainīgie lielumi spēj prognozēt Latvijas iedzīvotāju viedokļus par to, vai darbs mašīnbūvē, informācijas tehnoloģiju (IT) jomā un elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir piemērotāks sievietēm vai vīriešiem, un cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt šajās nozarēs, tika veikta regresiju analīzes sērija, kur jautājums par darbu attiecīgajā industrijā tika definēts kā atkarīgais mainīgais lielums (t.i, sekas). Savukārt respondentu pārliecības par to, vai tehniskās prasmes ir saistītas ar dzimumu, indivīdu vērtībām, kopējiem sociālajiem aizspriedumiem (atieksme pret etniski jauktajām laulībām, viendzimuma laulībām un netradicionālajām reliģijām), etnisko piederību, izglītības, ienākumu līmeni un dzīves vietas urbanizācijas pakāpi, visi uzskaitītie mainīgie lielumi šajā analīzē tika definēti kā neatkarīgie mainīgie lielumi (ti, iespējamie cēloņi).



22. attēls. Atbilžu uz jautājumiem par to, cik lielā mērā darbs mašīnbūvē ir piemērots vīriešiem vai sievietēm, aritmētiskie vidējie (mērījumi skalā no 1 „izteikti vīrišķīgs darbs” līdz 5 „izteikti sievišķīgs darbs”, ar neitrālu viduspunktu 3 „vienlīdz abi”).

22. attēlā aplūkojamie rezultāti liecina, ka gandrīz visi pētījuma respondenti darbu mašīnbūvē uzskata par ļoti vīrišķīgu, vienīgi sievietes, kuras pašas strādā mašīnbūvē lielākā mērā uzskata, ka darbs mašīnbūvē var arī nebūt krasi vīrišķīgs, gan nesasniedzot skalas viduspunktu (3).

To, vai darbs mašīnbūvē ir piemērots sievietēm, spēj prognozēt:

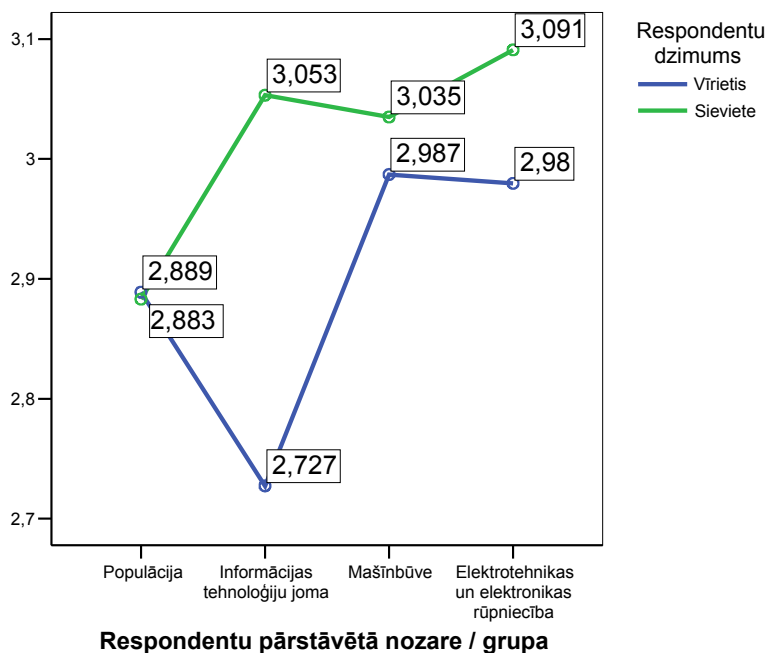
- Priekšstats par to, kas ir labāki datora lietotāji (standartizētais regresijas koeficients =  $0,09^2$ ,  $p^3 < 0,01$ ) - vīrieši vai sievietes, un kas ir labāki autovadītāji (standartizētais regresijas koeficients =  $0,11$ ,  $p < 0,01$ ). Jo cilvēks ir pārliecinātāks par to, ka sievietes

<sup>2</sup> Standartizētais regresijas koeficients norāda, par cik standartizētām variācijas vienībām izmanīsies (pieaugs vai samazināsies, skat. koeficienta zīmi, atkarīgais mainīgais lielums) neatkarīgajam mainīgajam pieaugot par vienu vienību.

<sup>3</sup> Statistiskās analīzes ticamības rādītājs: jo mazāka p vērtība, jo lielāka varbūtība, ka novērotā sakarība būs spēkā arī citās populācijas izlasēs. Vairumā sociālo pētījumu tiek pieņemts, ka p vērtībai ir jābūt ne lielākai par 0,05, kas atbilst pieļaujamajai 5% mērījuma kļūdai.

vismaz nav sliktākas par vīriešiem šajās jomās, vai ir pat labākas, jo lielāka iespēja, ka cilvēks piekritīs, ka darbs mašīnbūvē ir sievietēm piemērots.

- Etniskā piederība. Nelatvieši raugās pozitīvāk uz sieviešu piemērotību darbam mašīnbūvē (latviešiem aritmētiskais vidējais = 1,56, citu tautību respondentiem aritmētiskais vidējais = 1,67).
- Mazāk izteiktas kolektīvisma vērtības. Jo mazāku vērtību cilvēks piešķir kolektīvismam (standartizētais regresijas koeficients = -0,07,  $p < 0,05$ ), jo lielāka iespēja, ka cilvēks uzskata darbu mašīnbūvē par sievietēm piemērotu.
- Mazāk izteikti kopējie sociālie aizspriedumi. Jo pieņemamākas cilvēkam šķiet netradicionālas reliģijas, viendzimuma laulības un laulības starp dažādu tautību cilvēkiem (svarīgās cilvēku kopējo aizspriedumu dimensijas) (standartizētais regresijas koeficients = 0,17,  $p < 0,01$ ), jo lielāka iespēja, ka cilvēks piekritīs tam, ka darbs mašīnbūvē ir sievietēm piemērots.



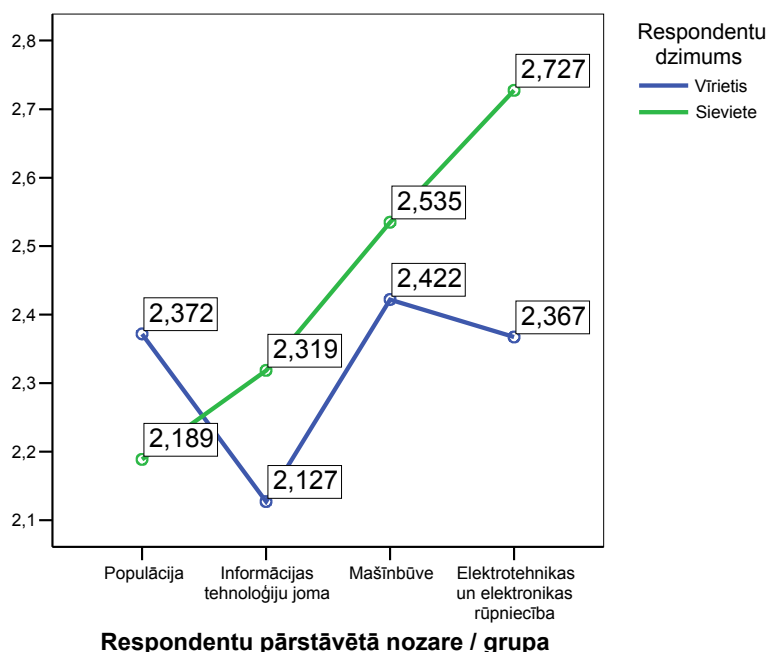
23. attēls. Atbilžu uz jautājumu par to, cik lielā mērā darbs IT jomā ir piemērots vīriešiem vai sievietēm, aritmētiskie vidējie (mērījumi skalā no 1 „izteikti vīrišķīgs darbs” līdz 5 „izteikti sievišķīgs darbs”, ar neitrālu viduspunktu 3 „vienlīdz abi”).

Šajā gadījumā visu grupu centrālās tendences rādītāji svārstās ap skalas viduspunktu („vienlīdz abi”), vienīgi IT jomā strādājošie vīrieši mazliet lielākā mērā uzskata, ka darbs IT vairāk piemērots vīriešiem.

To, vai darbs IT jomā ir piemērots sievietēm, spēj prognozēt:

- Priekšstats par to, kas ir labāki datora lietotāji (standartizētais regresijas koeficients = 0,28,  $p < 0,01$ ) - vīrieši vai sievietes, un kas ir labāki autovadītāji (standartizētais regresijas koeficients = 0,07,  $p < 0,05$ ). Jo pārliecinātāks cilvēks ir par to, ka sievietes vismaz nav sliktākas par vīriešiem šajās jomās, vai ir pat labākas, jo lielāka iespēja, ka cilvēks piekritīs, ka darbs IT jomā ir sievietēm piemērots.

- Etniskā piederība. Nelatvieši raugās pozitīvāk uz sieviešu piemērotību darbam IT jomā (latviešiem aritm. vid. = 2,90, citu tautību respondentiem aritm. vid. = 2,98).
- Ienākumu līmenis (standartizētais regresijas koeficients = -0,15,  $p < 0,01$ ). Lielāku ienākumu guvēji uzskata, ka darbs IT vīriešiem ir piemērots vairāk nekā sievietēm.

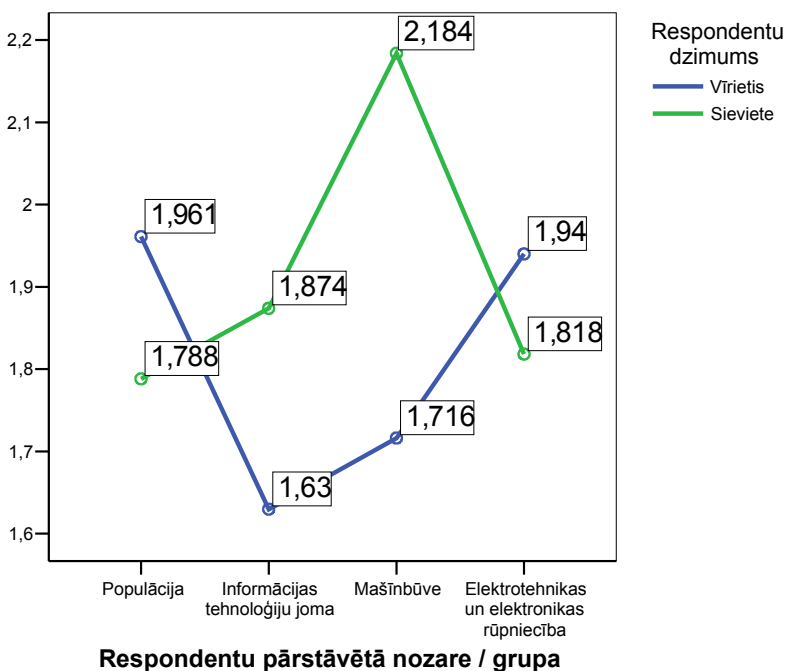


24. attēls. Atbilžu uz jautājumu par to, cik lielā mērā darbs elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir piemērots vīriešiem vai sievietēm, aritmētiskie vidējie (mērījumi skalā no 1 „izteikti vīrišķīgs darbs” līdz 5 „izteikti sievišķīgs darbs”, ar neitrālu viduspunktu 3 „vienlīdz abi”).

Visas respondentu grupas izrādīja tendenci uzskatīt darbu elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā par mazliet vīrišķīgāku, vienīgi to sieviešu, kuras pašas strādā šajā nozarē, rezultāti praktiski sakrīt ar skalas viduspunktu, tas ir, viņas uzskata, ka darbs elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir vienādā mērā vīrišķīgs un sievišķīgs.

To, vai darbs elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir piemērots sievietēm, spēj prognozēt:

- Vislabāk prognozē priekšstats par to, kas ir labāki datora lietotāji - vīrieši vai sievietes (standartizētais regresijas koeficients = 0,18,  $p < 0,01$ ). Jo vairāk cilvēks ir pārliecināts par to, ka sievietes vismaz nav sliktākas par vīriešiem šajā jomā, vai ir pat labākas, jo lielāka iespēja, ka cilvēks uzskatīs, ka darbs elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir sievietēm piemērots.
- Ienākumu līmenis (standartizētais regresijas koeficients = -0,06,  $p < 0,09$ ). Lielāku ienākumu guvēji uzskata, ka darbs elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir vairāk vīriešiem piemērots.
- Mazāk izteiktas kolektīvisma vērtības. Jo mazāku vērtību cilvēks piešķir kolektīvismam (standartizētais regresijas koeficients = 0,06,  $p < 0,07$ ), jo lielāka iespēja, ka cilvēks piekritīs, ka darbs elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir sievietēm piemērots.

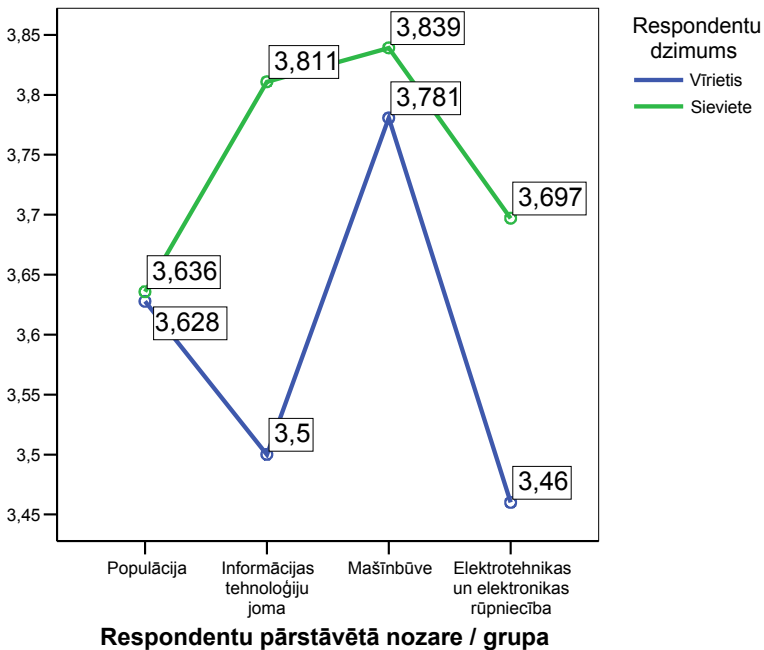


25. attēls. Atbilžu uz jautājumu par to, cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt mašīnbūvē, aritmētiskie vidējie (mērījumi skalā no 1 „nemaz” līdz 5 „ļoti lielā mērā”).

Kā redzams, gandrīz visas respondentu grupas uzskatīja, ka sievietes vairāk nevēlas strādāt mašīnbūvē, nekā vēlas. Vienīgi tās sievietes, kuras pašas strādā mašīnbūvē, bija mazliet optimistiskāk noskaņotas par sieviešu vēlmi strādāt viņu darbības sfērā.

To, vai sievietes vēlas strādāt mašīnbūvē, spēj prognozēt:

- Priekšstats par to, kas ir labāki autovadītāji (standartizētais regresijas koeficients = 0,09,  $p < 0,01$ ). Jo pārliecinātāks cilvēks ir par to, ka sievietes vismaz nav sliktākas par vīriešiem šajā jomā, vai ir pat labākas, jo lielāka iespēja, ka cilvēks uzskata, ka sievietes vēlas strādāt mašīnbūvē.
- Jo mazāki cilvēka kopējie sociālie aizspriedumi (standartizētais regresijas koeficients = 0,08,  $p < 0,05$ ), jo lielāka iespēja, ka cilvēks domā, ka sievietes vēlas strādāt mašīnbūvē.
- Jo urbanizētākā vidē cilvēks dzīvo (standartizētais regresijas koeficients = 0,16,  $p < 0,01$ ), jo lielāka iespēja, ka cilvēks domās, ka sievietes vēlas strādāt mašīnbūvē.



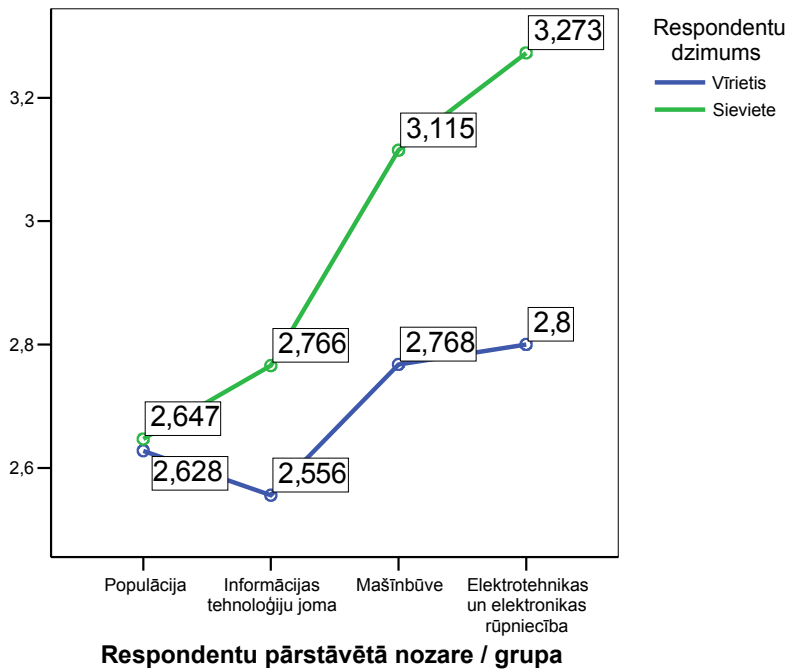
26. attēls. Atbilžu uz jautājumu par to, cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt IT jomā, aritmētiskie vidējie (mērījumi skalā no 1 „nemaz” līdz 5 „ļoti lielā mērā”).

Kā redzams 26. attēlā, visu grupu atbilžu aritmētiskie vidējie ir virs skalas viduspunkta, kas nozīmē, ka sabiedrībā valda uzskats, ka sievietes vēlas strādāt IT jomā. Pētījuma kontekstā kā svarīga atzīmējama relatīvi lielā starpība starp IT jomā strādājošo sieviešu viedokli un IT jomā strādājošo vīriešu viedokli par sieviešu vēlēšanos strādāt šajā nozarē. Vīrieši uzskata, ka sievietes vēlas strādāt IT mazākā mērā, nekā viņas patiešām to vēlas.

To, vai sievietes vēlas strādāt IT jomā, spēj prognozēt:

- Priekšstats par to, kas labāk prot strādāt ar datoru (standartizētais regresijas koeficients = 0,14,  $p < 0,01$ ). Jo pārliecinātāks cilvēks ir par to, ka sievietes vismaz nav sliktākas par vīriešiem šajā jomā, vai ir pat labākas, jo lielāka iespēja, ka cilvēks domās, ka sievietes vēlas strādāt IT jomā.
- Ienākumi (standartizētais regresijas koeficients = -0,07,  $p < 0,05$ ). Jo augstāki ienākumi, jo cilvēks ir mazāk pārliecināts, ka sievietes vēlas strādāt IT jomā.
- Izteiktas individuālisma vērtības (standartizētais regresijas koeficients = 0,09,  $p < 0,05$ ). Jo lielākā mērā cilvēkam svarīgas individuālisma vērtības, jo lielāka iespēja, ka cilvēks domās, ka sievietes vēlas strādāt IT jomā.
- Tautība. Nelatvieši lielākā mērā ir pārliecināti, ka sievietes vēlas strādāt IT jomā (latviešiem aritmētiskais vidējais = 3,63, citu tautību respondentiem aritmētiskais vidējais = 3,75).





27. attēls. Atbilžu uz jautājumu par to, cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā, aritmētiskie vidējie (mērījumi skalā no 1 „nemaz” līdz 5 „ļoti lielā mērā”).

Kā redzams 27. attēlā, tad visu grupu atbilžu aritmētiskie vidējie grupējas ap skalas viduspunktu, kas nozīmē, ka sabiedrībā valda uzskats, ka sievietes vidējā mērā vēlas strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā. Pētījuma kontekstā kā svarīga atzīmējama relatīvi lielā starpība starp elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošo sieviešu viedokli un šajā pašā rūpniecībā strādājošo vīriešu viedokli par sieviešu vēlēšanos strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā. Šajā nozarē strādājošie vīrieši uzskata, ka sievietes vēlas strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā mazākā mērā, nekā viņas patiešām to vēlas.

To, vai sievietes vēlas strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā, spēj prognozēt:

- Priekšstats par to, kas labāk prot strādāt ar datoru (standartizētais regresijas koeficients = 0,11,  $p < 0,01$ ). Jo pārliecinātāks cilvēks ir par to, ka sievietes vismaz nav sliktākas par vīriešiem šajā jomā, vai ir pat labākas, jo lielāka iespēja, ka cilvēks uzskata, ka sievietes vēlas strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā.
- Ienākumu līmenis (standartizētais regresijas koeficients = -0,11,  $p < 0,01$ ). Jo augstāki ienākumi, jo cilvēks būs mazāk pārliecināts, ka sievietes vēlas strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā.
- Mazāk izteiktas kolektīvisma vērtības (standartizētais regresijas koeficients = 0,09,  $p < 0,05$ ). Jo mazākā mērā cilvēkam svarīgas kolektīvisma vērtības, jo lielāka iespēja, ka cilvēks domās, ka sievietes vēlas strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā.
- Visbeidzot – tendences līmenī arī dzimums. Sievietes lielākā mērā piekrīt, ka sievietes vēlas strādāt elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā.

# Pielikums: pētījuma anketa

## Latvijas iedzīvotāju aptauja

Lūdzam Jūs piedalīties Latvijas iedzīvotāju aptaujā, kuru veic Latvijas Organizāciju psihologu biedrība. Jūs intervijai esat izvēlēts pilnīgi nejauši. Mēs garantējam jūsu atbilžu anonimitāti. Aptaujas mērķis ir noskaidrot sabiedrības viedokli par cilvēkiem, kuras mērķis ir noskaidrot sabiedrības viedokli par cilvēkiem, kas nodarbināti mašīnbūves, elektrotehnikas un elektronikas un informācijas tehnoloģiju jomā.

Metālapstrādes nozarē ražo dažādas iekārtas un darba galdus, ar kuru palīdzību tiek izgatavotas ikdienā lietojama preces (galdi, apavi, zeķes utt.) un ražo detaļas galaproduktiem.

Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecība lielākoties ražo sadzīves tehniku, mērinstrumentus, apgaismes ierīces, akustiskās sistēmas, kontaktus, darba instrumentus, motorus, ģeneratorus.

Informācijas tehnoloģiju jomā ar datoru un sakaru līdzekļu starpniecību nodrošina jebkuras informācijas iegūšanu, glabāšanu un izplatīšanu.

Pat ja jūs nevienu cilvēku no minētajām nozarēm nepazīstat, lūdzu, izmantojiet tās zināšanas, kas jums ir no sarunām ar draugiem, pazinām, TV, radio un rakstiem presē. Atbildot uz katru no jautājumiem jums ir jāizvēlas tā atbilde, kas vislabāk atspoguļo jūsu viedokli.

Vai darbs mašīnbūvē ir vairāk vīrišķīgs vai sievišķīgs?

Izteikti vīrišķīgs	Vairāk vīrišķīgs, nekā sievišķīgs	Vienlīdz abi	Vairāk sievišķīgs, nekā vīrišķīgs	Izteikti sievišķīgs
1	2	3	4	5

Vai darbs informācijas tehnoloģiju jomā ir vairāk vīrišķīgs vai sievišķīgs?

Izteikti vīrišķīgs	Vairāk vīrišķīgs, nekā sievišķīgs	Vienlīdz abi	Vairāk sievišķīgs, nekā vīrišķīgs	Izteikti sievišķīgs
1	2	3	4	5

Vai darbs elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā ir vairāk vīrišķīgs vai sievišķīgs?

Izteikti vīrišķīgs	Vairāk vīrišķīgs, nekā sievišķīgs	Vienlīdz abi	Vairāk sievišķīgs, nekā vīrišķīgs	Izteikti sievišķīgs
1	2	3	4	5

Kopumā ņemot, kas ir labāki autovadītāji – sievietes vai vīrieši?

Vīrieši izteikti labāki	Vīrieši mazliet labāki	Vienlīdz abi	Sievietes mazliet labākas	Sievietes izteikti labākas
1	2	3	4	5

Kopumā ņemot, kas labāk prot strādāt ar datoru – sievietes vai vīrieši?

Vīrieši izteikti labāk	Vīrieši mazliet labāk	Vienlīdz abi	Sievietes mazliet labāk	Sievietes izteikti labāk
1	2	3	4	5

Ja ikdienā lietojat datoru - pēc jūsu domām, cik procentiem no visiem Latvijas datorlietotājiem ir sliktākas datorlietotāju prasmes nekā jums? Ja ikdienā nelietojat datoru, izlaidiet šo jautājumu.

Ierakstiet.....%

Ja esat autovadītājs/-a – pēc jūsu domām, cik procenti no visiem Latvijas autovadītājiem brauc sliktāk nekā jūs? Ja neesat autovadītājs/-a izlaidiet šo jautājumu.

Ierakstiet.....%

Cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt mašīnbūvē?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti lielā mērā
Cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt darbu informācijas tehnoloģiju jomā?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti lielā mērā
Cik lielā mērā sievietes vēlas strādāt darbu elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti lielā mērā
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem ir raksturīga erudīcija?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem ir raksturīga ticība sev?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem ir raksturīga patstāvība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem ir raksturīga spēja konkurēt?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem ir raksturīga profesionalitāte?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošie vīrieši ir gudri?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošie vīrieši ir iecietīgi?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem ir raksturīga atsaucība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošiem vīriešiem piemīt labsirdība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošus vīriešus raksturo godprātība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Kopumā ņemot, cik prestižs ir darbs, ko dara mašīnbūvē strādājošie vīrieši?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā mašīnbūvē strādājošus vīriešus raksturo ekonomiskā labklājība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā mašīnbūvē strādājošus vīriešus raksturo laba izglītība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Tas, ka mašīnbūvē strādājoši vīrieši iegūst kādas priekšrocības (piemēram, viņiem vieglāk iegūst darbu), tādiem cilvēkiem kā man, padara dzīvi grūtāku.	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti

Jo mašīnbūvē strādājošus vīrieši iegūs lielāku noteikšanu, jo mazāk tādi cilvēki kā es, varēs ko ietekmēt

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Tās iespējas, kas tiek dotas mašīnbūvē strādājošiem, samazina tādu cilvēku, kā es, iespējas.

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošām sievietēm ir raksturīga erudīcija?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošām sievietēm ir raksturīga ticība sev?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošām sievietēm ir raksturīga patstāvība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošām sievietēm ir raksturīga spēja konkurēt?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošām sievietēm ir raksturīga profesionalitāte?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošās sievietes ir gudras?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošās sievietes ir iecietīgas?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošās sievietes ir atsaucīgas?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošās sievietes ir labsirdīgas?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, mašīnbūvē strādājošās sievietes raksturo godprātība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Kopumā ņemot, cik prestižs ir darbs, ko dara mašīnbūvē strādājošās sievietes?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā mašīnbūvē strādājošās sievietes raksturo ekonomiskā labklājība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā mašīnbūvē strādājošās sievietes raksturo laba izglītība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Tas, ka mašīnbūvē strādājošās sievietes iegūst kādas priekšrocības (piemēram, viņas vieglāk iegūst darbu), tādiem cilvēkiem kā man, padara dzīvi grūtāku.

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Jo mašīnbūvē strādājošas sievietes iegūs lielāku noteikšanu, jo mazāk tādi cilvēki kā es, varēs ko ietekmēt.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Tās iespējas, kas tiek dotas mašīnbūvē strādājošām sievietēm, samazina tādu cilvēku, kā es, iespējas.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīriešiem ir raksturīga erudīcija?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīriešiem ir raksturīga ticība sev?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīriešiem ir raksturīga patstāvība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīriešiem ir raksturīga spēja konkurēt?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīriešiem ir raksturīga profesionalitāte?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīrieši ir gudri?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīrieši ir iecietīgi?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīriešiem ir raksturīga atsaucība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīriešiem piemīt labsirdība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošus vīriešus raksturo godprātība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Kopumā ņemot, cik prestižs ir darbs, ko dara informācijas tehnoloģiju jomā strādājošie vīrieši?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā informācijas tehnoloģiju jomā strādājošus vīriešus raksturo ekonomiskā labklājība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Cik lielā mērā informācijas tehnoloģiju jomā strādājošus vīriešus raksturo laba izglītība?	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti
Tas, ka informācijas tehnoloģiju jomā strādājoši vīrieši iegūst kādas priekšrocības (piemēram, viņi vieglāk iegūst darbu), tādiem cilvēkiem kā man, padara dzīvi grūtāku.	Nemaz	1	2	3	4	5	Ļoti izteikti

Jo informācijas tehnoloģiju jomā strādājošus vīrieši iegūs lielāku noteikšanu, jo mazāk tādi cilvēki kā es, varēs ko ietekmēt.

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Tās iespējas, kas tiek dotas informācijas tehnoloģiju jomā strādājošus vīriešiem, samazina tādu cilvēku, kā es, iespējas.

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm ir raksturīga erudīcija?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm ir raksturīga ticība sev?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm ir raksturīga patstāvība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm ir raksturīga spēja konkurēt?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm ir raksturīga profesionalitāte?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm ir gudras?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm ir iecietīgas?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm ir raksturīga atsaucība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm piemīt labsirdība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm raksturo godprātība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Kopumā ņemot, cik prestižs ir darbs, ko dara informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm raksturo ekonomiskā labklājība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā informācijas tehnoloģiju jomā strādājošas sievietes raksturo laba izglītība?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Tas, ka informācijas tehnoloģiju jomā strādājošas sievietes iegūst kādas priekšrocības (piemēram, viņas vieglāk iegūst darbu), tādiem cilvēkiem kā man, padara dzīvi grūtāku.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Jo informācijas tehnoloģiju jomā strādājošas sievietes iegūs lielāku noteikšanu, jo mazāk tādi cilvēki kā es, varēs ko ietekmēt.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Tās iespējas, kas tiek dotas informācijas tehnoloģiju jomā strādājošām sievietēm, samazina tādu cilvēku, kā es, iespējas.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti



Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem vīriešiem ir raksturīga erudīcija?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem vīriešiem ir raksturīga ticība sev?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem vīriešiem ir raksturīga patstāvība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem vīriešiem ir raksturīga spēja konkurēt?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem vīriešiem ir raksturīga profesionalitāte?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošie vīrieši ir gudri?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošie vīrieši ir iecietīgi?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem vīriešiem ir raksturīga atsaucība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošiem vīriešiem piemīt labsirdība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošus vīriešus raksturo godprātība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Kopumā ņemot, cik prestižs ir darbs, ko dara elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošie vīrieši?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošus vīriešus raksturo ekonomiskā labklājība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Cik lielā mērā elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošus vīriešus raksturo laba izglītība?

Nemaz 1 2 3 4 5 Ļoti izteikti

Tas, ka elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājoši vīrieši iegūst kādas priekšrocības (piemēram, viņi vieglāk iegūst darbu), tādiem cilvēkiem kā man, padara dzīvi grūtāku.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Jo elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošus vīrieši iegūs lielāku noteikšanu, jo mazāk tādi cilvēki kā es, varēs ko ietekmēt.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Tās iespējas, kas tiek dotas elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošus vīriešiem, samazina tādu cilvēku, kā es, iespējas.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm ir raksturīga erudīcija?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm ir raksturīga ticība sev?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm ir raksturīga patstāvība?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm ir raksturīga spēja konkurēt?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm ir raksturīga profesionalitāte?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošās sievietes ir gudras?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošās sievietes ir iecietīgas?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm ir raksturīga atsaucība?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm piemīt labsirdība?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā, pēc sabiedrības domām, elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošās sievietes raksturo godprātība?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Kopumā ņemot, cik prestižs ir darbs, ko dara elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošas sievietes?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošas sievietes raksturo ekonomiskā labklājība?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Cik lielā mērā elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošas sievietes raksturo laba izglītība?

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Tas, ka elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošas sievietes iegūst kādas priekšrocības (piemēram, viņas vieglāk iegūst darbu), tādiem cilvēkiem kā man, padara dzīvi grūtāku.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Jo elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošas sievietes iegūs lielāku noteikšanu, jo mazāk tādi cilvēki kā es, varēs ko ietekmēt.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

Tās iespējas, kas tiek dotas elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībā strādājošām sievietēm, samazina tādu cilvēku, kā es, iespējas.

Nemaz      1                      2                      3                      4                      5                      Ļoti izteikti

**Cilvēki, saskaroties ar dažādām parādībām, notikumiem, mēdz tos novērtēt.**

**Lūdzu, novērtējiet, cik pieņemamas vai nepieņemamas Jums šķiet ....**

	Pilnīgi pieņemamas	Drīzāk pieņemamas	Neitrāla attieksme	Drīzāk nepieņemamas	Pilnīgi nepieņemamas
..etniski jauktas ģimenes	1	2	3	4	5
..viendzimuma laulības	1	2	3	4	5
..netradicionālas reliģijas	1	2	3	4	5

**Nākamie jautājumi ir saistīti ar cilvēku attiecībām ar citiem cilvēkiem, dažādām cilvēku grupām. Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā šie apgalvojumi atbilst Jūsu uzskatiem.**

**Es gribētu atgādināt, ka nav pareizu un nepareizu atbilžu, lūdzu izvēlieties to atbildi, kas vislabāk raksturo tieši Jūsu uzskatus!**

	Pilnīgi piekrītu	Drīzāk piekrītu	Ne piekrītu, ne nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnīgi nepiekrītu
Mana laime ļoti lielā mērā ir atkarīga no apkārtējo laimes	1	2	3	4	5
Es parasti atsakos no savām interesēm grupas labā.	1	2	3	4	5
Man patīk strādāt situācijās, kurās ir jāsacenšas ar citiem.	1	2	3	4	5
Ģimenes locekļiem jāturas kopā, lai kādus upurus tas arī neprasītu.	1	2	3	4	5
Es bieži rīkojos tā, kā pats uzskatu par pareizu.	1	2	3	4	5
Es biežāk paļaujos uz sevi, retāk uz citiem.	1	2	3	4	5
Rūpēties par savu ģimeni ir mans pienākums, pat ja tāpēc man ir jāatsakās no savām vēlmēm.	1	2	3	4	5